

en in de richting van het geluid kijkend, ontwaarde ik twee boomvalken die elkaar spelend achtervolgden. Deze waarneming verheugde mij zeer, aangezien in 1935 dit dier hier het eerst broedend werd aangetroffen en dus scheen de broedplaats nogal in den smaak gevallen te zijn. In de periode van 10 jaar dat ik deze Begraafplaats bezocht, werden door mij o.a. de volgende soorten al of niet broedend geconstateerd: Ekster, Wielewaal, Appelvink, Sijsje, Goudvink, Keep, Vuurgoudhaantje, Pestvogel, Fluits, Zwartkop, Draaihals, IJsvogel, Boomvalk, Torenvalk, Houtsnip. Groote Lijster broedde in 1934. Ransuil komt iederen winter. Alle gewone soorten zijn natuurlijk ook aanwezig. Uit deze lijst blijkt, dat geen enkele vogelsoort voor Amsterdammers onbekend hoeft te zijn, daar ook de zeldzamere zich regelmatig vertoonen.

Amsterdam, 25 Mei 1936.

W. J. KABOS.

Ja, dat komt uit. Een Amsterdammer kan tegenwoordig binnen de grenzen van zijn gemeente in den loop van het jaar wel 200 soorten van vogels waarnemen.

JAC. P. TH.

Overwinteren van den Kemphaan? Volgens Van Oordt en J. Verwey „Voorkomen en trek der in Nederland in het wild waargenomen vogelsoorten”, trekt de kemphaan (*Phylomachus pugnax* L.) in den herfst door van einde Juli tot September, enkele later, tot in November en zelfs tot einde December en komt terug in het voorjaar vanaf de tweede helft van Maart. In 1935 nam ik echter op 3 Febr. 12 ex. waar in een weiland bij Zunderdorp. Ook deze winter heb ik verschillende waarnemingen van den kemphaan gedaan, die hieronder volgen.

Op 12 Dec. 1935 verzamelden zich ongeveer een 90 ex. in den Amsterdammerpolder, vermoedelijk om er den nacht door te brengen. 2 Jan. 1936 waren er op dit terrein 6 ex. en op 4 Jan. een twintigtal. 25 Jan. bevonden er zich 12 ex. op den Rothoek, 26 Jan. 10 ex. Op 9 Febr. waren er, ondanks dat de Rothoek grootendeels dichtgevroren lag, 10 ex. Ze stonden met 8 zwarte ruiters op het ijs. 13 Febr. nam ik onder Zaandam 2 ex. waar. Alles lag dicht en er werd zelfs op den Rothoek nog schaatsengereden. Op 17 Febr. waren er op den Rothoek 2 ex., 19 Febr. ineens ongeveer 30. 21 Febr. naar schatting 50 ex., 23 Febr. evenzoo 50 ex. Op 29 Febr. weer ongeveer 30; 4, 7 en 8 Maart ongeveer 30 ex.

J. E. SLUITERS.

De Kleine Plevier. Dit jaar werd de eerste kleine plevier op 22 Maart op het Oostzanergat waargenomen. Op 25 Maart 2 ex. in den Amsterdammerpolder. Vermoedelijk waren dit door trekkers.

April 1936.

J. E. SLUITERS.

Viscum in N. Limburg. Op \pm 10 km van Venlo, ten W. van de Maas (nadere plaatsaanduiding is om begrijpelijke redenen ongewenst) zit een enorm exemplaar van *Viscum album*: de maretak, op een Canada-populier. Er is dus weer een groeiplaats buiten het Krijtdistrict gevonden.

GARJEANNE.

Lycopodium-onderzoek. In de omgeving van Venlo (vrij ruim genomen) komen voor: *Lycopodium clavatum*: vrij algemeen; in enkele dennebossen. ten O. van de Maas zéér veel, zelfs zó, dat men van een Lycopodium-tapijt zou kunnen spreken.

L. inundatum, vrij algemeen; op de geschikte plekken zoals gewoonlijk in talrijke exemplaren. De voortgaande ontginningen in Limburg doen echter de „geschikte” plekken steeds meer schade.

L. complanatum var. *chamaecyparissus*. Op de Grote Heide bij Venlo (waar ook *Erica cinerea* voorkomt) niet zeldzaam. Verder zijn mij O. van de Maas nog een tiental plekken bekend (van Well tot Swalmen) waar deze plant voorkomt.

Venlo.

GARJEANNE.

Bijenorchis op Schouwen. Drie jaar geleden ontdekte Leen van Donge bij Brouwershaven een groeiplaats van de bijenorchis. Ongeveer dertig exemplaren telde hij toen op een hooilandje. Het heeft zijn voordeel een dergelijke vondst te verzwijgen. Maar al te goed weten plantenliefhebbers raad met een mooi en zeldzaam plantje! Maar in dit geval zijn het niet in de eerste plaats zij, die het bestaan van de bijenorchis bedreigen. Het zijn meest argeloze wandelaars en bloemenplukkende kinderen die het plantje meenemen. Alleen verdieping van de belangstelling bij het publiek zou hier misschien kunnen helpen. Het aantal gaat hard achteruit. Meer dan vijftien konden we er dit jaar niet vinden.

Wassenaar, Juli '36.

B. v. N. J. T. P.

Bijenorchis.